

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

Ապրիլ 7-14ի օրերը Հայ երուսաղէմի համար եղան խանդավառ ու ոգեշնչող օրեր: 1967 թուականէն ասդին քաղաքական իրադարձութեանց հետեւանօք խմբային ուխտագնացութեանց ալիք դէպի Հայ երուսաղէմ հանգած էր: Հիմ օրերու փառքին կարօտ երուսաղէմացիք գրեթէ քառասուն տարի յետոյ կարծէէ նորակնունք կը դառնային հայ ուխտաւորներու աղօթքի ներկայութեամբ՝ Հայ երուսաղէմ ուխտի այցելութեամբ: Սրբոց Յակոբեանց Մայրավանքը անօրինակ ուրախութեամբ կը լեցուէր Ամերիկայէն, Գանատայէն, Ֆրանսայէն եւ աշխարհի տարրեր շրջաններէն երուսաղէմ ժամանած հայ ուխտաւորներու մոմավառութեամբ: Աղօթահրաւէր Սրբոց Յակոբեանց վանքը ուխտաւորաց համար կը դառնար հաւատքի կենսաւորման աղբիւր: Հոգեպարար ու սրբազան արարողութեան նոխտեան մէջ կը վերամկրտուէր հայու հոգիքն: Անբացատրելի կը թթխմորէր բոլորիս հաւատքի կեանքին մէջ: Անտեսանելի Աստուած՝ մեր քայլերը կ'առաջնորդէր մեր Հայոց հաւատքի կեանքին հետ հաղորդակցութեան: Հնարոյր, բայց ոչ հնացեալ Սրբոց Յակոբեանց վանքի պատերուն մէջէն նոր ժայն մը կը լսուէր, որուն մէջ ուժականացած՝ նոր տեսիլքով մը կը լեցուէր բոլորիս հոգեւոր կեանքը: Դէպի Նոր երուսաղէմ: Մեր կեանքին մէջ կը թթխմորուէր երուսաղէմը, կը դառնար Նոր երուսաղէմ ու կը նորոգուէր մեր մէջ հին մարդը:

ՅՈՎՆԱՆ ԱՐՔ. ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ

ՇԵՆՈՐՀԱԻՈՐԱՆՔ

Քրիստոսի Մենդեան 2001 ամեակին առիթով, շնորհաւորանքի գիրքը եւ հեռագրեր առաւուցան Հոգեւոր ու Կառավարական պետերուն եւ Առաջնորդներուն, որոնց շնորհաւորագիրքը ստացած է Պատրիարք Սրբազան Հայրը.-

- Ամենայն Հայոց Հայրապետ, Նորին Ս. Օծուխին Տ. Տ. Գարեգին Բ. Կաթողիկոսին.
- Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Վեհափառ Հայրապետ, Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Արամ Ա. Կաթողիկոսին.
- Հոռմէական Կաթողիկ եկեղեցւոյ Քահանայապետին՝ Նորին Սրբութիւն Յովհաննէս Պօղոս Բ. Պապին.
- Մոսկուայի եւ Ռուսիոյ Օրթոտոքս եկեղեցւոյ Ամեն. Տ. Ալէէսէյ Բ. Սրբազան Պատրիարքին.
- Թուրքիոյ Հայոց Ամեն. Տ. Մեսրոպ Բ. Մութաֆեան Սրբազան Պատրիարքին.
- Յորդանանի Վսեմ. Ապտուլլահ Բ. Թագաւորին.
- Գալուստ Կիլիկեան Հիմնարկութեան Նախագահ Տէր. Միխայէլ Եսայեանին.
- Թեմակալ Առաջնորդներուն, Պետական եւ Ազգային Հաստատութեանց ղեկավարներուն.

**ՇԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԲ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՍԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ Ս. ԷՉՄԻԱԾԻՆ**

**SUPREME PATRIARCH
CATHOLICOS
OF ALL ARMENIANS
MOTHER SEE OF HOLY ETCHMIADZIN**

Թիվ 2669

20 Դեկտեմբերի, 2000թ.

**ԱՍԵՆԱՊԱՏԻՎ
Տ. ԹՈՐԳՐՄ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱՆՆՈՒԿՅԱՆ
ԵՐՈՒՄԱԼԵՍԻ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐԲ
Երուսաղեմ, Իսրայել**

**Ամենապատիվ Սրբազան Պատրիարք,
«Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ»**

Բերկրալի ավետիսով համայն հայության հոգևոր կենտրոն Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնից Սեր ողջույններն ու ջերմ շնորհավորանքներն ենք բերում Ձեզ, Տիրախմամ Աթոռիդ ուխտապահ հոգևորականաց, եկեղեցական վարչությանց պատվարժան անդամներին և բարեպաշտ ու հավատավոր բոլոր հայորդիներին՝ Ամանորի և Մարդասցալ Փրկչի Սուրբ Ծննդյան շնորհանդուրդ առիթներով:

Նոր հույսերով ու սպասումներով է մարդկությունը դիմավորում Տերունի երրորդ հազարամյակը ակնկալելով հոգևորի վերաթևարմամբ քրիստոնեական բարոյականին խաբսխված կյանքի նորոգ մի ընթացք, որ պիտի աղբյուրացնի և բազմաբույր արգասավորի մարդկային հարաբերություններում սիրո, հաշտության ու համընթացության Քրիստոսալմանդ պատգամները:

Նոր հազարամյակի դարամուտը հորելյանական ու նվիրական է ազգային-եկեղեցական մեր կյանքում: Տերունի 2001 թվականին մեր ժողովուրդը ընդառաջ է ելնում 1700-ամյակի տոնակատարությունները համազգային հոգեմորոգման, աշխարհսփյուռ հայությանը ազգային համախմբման առիթ դարձնելու խանդավառությամբ՝ վճռահայաց սենտվելով գալիքին՝ Մարդասցալ Փրկչի Ծննդյան «ի մարդիկ հաճութիւն» իրեշտակածայն ավետիսը ազգային մեր կյանքում իրողություն դարձնելու:

Սիրելի Սրբազան Պատրիարք, անցյալ և գալիք տարիների ողջագուրման և անդարձ բաժանման Քրիստոսի Սուրբ Ծննդյամբ լուսավորված այս պահին Սեր սրտաբուխ աղոթքն է առ Աստված, որ Մարդացալ Աստվածորդին բոլոր շնորհներով հանապազ օրհնություն բաշխի աշխարհին համայն, Իր բարեգութ հայացքի ներքո խաղաղ ու ապահով պահի հինավուրց հայրենի մեր երկիրը, Պետությունը Հայոց և եկեղեցին Հայաստանյայց, որպեսզի թոթափած անցյալի ամեն փատություն՝ նոր ոգով և եռանդով, վստահությամբ ու հավատով ժողովուրդը մեր մուտք գործի շեն ու բարգավաճ կեցության նոր հազարամյակ:

Հայոց Բեթղեհեմի Իջման Սուրբ Սեղանի առջև ծնրաղիդ՝ Հայրապետական Սեր աղոթքն ենք առ Աստված բարձրացնում, որ Մանուկ Հիսուս պատրիարքական Ձեր գործունեությունը արդյունավորի բազմապատիկ օրհնությամբ՝ պարզելով Ձեզ, եկեղեցական վարչությանց բարեջան անդամներին բաջառողը, երջանիկ կյանքի բազում տարիներ՝ ի պայծառություն Առաքելական մեր Մայր եկեղեցու և ի բարօրություն բարեպաշտ ու հավատավոր հայորդյաց:

**ՔՐԻՍՏՈՍ ԾՆԱՒ ԵՒ ՅԱՅՏՆԵՑԱՒ
ՁԵԶ ԵՒ ՄԵԶ ՄԵՇ ԱՆԵՏԻՍ**

Եղբայրական սիրո ողջունիվ,
Աղոթարար

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՍԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
A.R.A.R.@

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՄՆ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

ՄԱՐԺՈՒՐԱՍ - ԼԻԲԱՆԱՆ

ԹԻ. 987/00

Ամբիլիաս, Ս. ՄԵՆԸՆԵՂ, 2001

Ամենապատիւ
Տ. Թորգոմ Արքեպսկ. Մանուկեան
Պատրիարք Հայոց Երուսաղէմի
Երուսաղէմ

Սիրեցեալ հղբայր ի Բրիստոս.

Ահա դարձեալ կը պատրաստուիմք մեր ժողովուրդի զաւակներուն հետ տօնախմբելու Աստուծոյ Որդւոյն Յիսուսի Բրիստոսի Ս. Մեծնդն ու մկրտութիւնը: Մեր եկեղեցւոյ հայրապետները գեղեցիկ քննորոշումով մը այս տօնը կոչած են Աստուածայայտութիւն: Արդարեւ, Բրիստոսի ծնունդով ու մկրտութեամբ Աստուած իմզգինք յայտնեց մարդուն, որպէս իր սիրոյ գերագոյն արտայայտութիւնը: Ու Աստուածայայտութեամբ մարդուն առջեւ բացուեցաւ փրկութեան նաճապարհը:

Արդարեւ, այս ճանապարհին առաջին ճանապարհորդներէն եղաւ մեր ժողովուրդը: Առաջեալներու ճամբով Հայաստան աշխարհ եկած, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչով վերահաստատուած, Ս. Էջմիածնի ճամբով մեր ազգի կեանքին մէջ ճառագայթած Բրիստոնէական հաւատքը դարձաւ մեր ժողովուրդին գոյութեան ու յարութեան աղբիւրը: Այս տարի պիտի նշենք 1700-ամեակը Հայաստանի մէջ Բրիստոնէական պետական կրօնի հռչակման: Այս կարեւոր դէպքը մեր ազգին, եկեղեցւոյ ու հայրենիքին համար վստահաբար պիտի դառնայ ուխտի վերանորոգման առիթ մը՝ վերանորոգ տեսիլով քննելու Բրիստոսով մեր կեանքին առջեւ բացուած ճոյմ ճանապարհէն:

Նղբայրական ջերմ սիրոյ կ'ողջունենք Ձեզ հոգեկան զմծութեամբ լեցուն այս օրերուն: Թող Աստուած անասան պահէ Երուսաղէմի Սրբոց Յակոբեանց միաբանութիւնը: Թող Աստուած հոգեպէս ու ֆիզիքապէս գօրացնէ Ձեզ, որպէսզի կարենաք վերանորոգ հաւատով շարունակել Ձեր հոգեւոր ծառայութիւնը մեր ազգին ու եկեղեցւոյ:

Նղբայրական սիրով,

Աղօթակից՝

ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ՄԵՍԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

SECRETARIAT OF STATE

N. 487.415

From the Vatican, 23 January 2001

Your Beatitude,

His Holiness Pope John Paul II was pleased to receive the cordial greetings which Your Beatitude sent him for the feast of the Birth of our Lord Jesus Christ.

In expressing his gratitude to you for this kind gesture, His Holiness prays that the Lord will grant you the joy announced by the Angels at Bethlehem. It is his prayer too that all Christians will proclaim in an ever more united way this good news which is the source of genuine happiness for all peoples.

When the Lord came among us two thousand years ago to fulfil the plan of salvation and to bring humanity into communion with God, he promised: "I am with you always, to the close of the age" (Mt 28:20). This assurance, as His Holiness emphasized in his Apostolic Letter *Novo Millennio Ineunte*, published at the close of the Jubilee Year, "has accompanied the Church for two thousand years, and has now been renewed in our hearts by the celebration of the Jubilee. From it we must gain new impetus in Christian living, making it the force which inspires our journey of faith" (No. 29).

On this journey the Catholic Church is always ready to travel with her brothers and sisters in Christ, our Lord and Saviour, and it is her sincere desire to cooperate on a permanent basis with them in bringing the Good News to the world and in building a society ever more imbued with the values of peace and solidarity.

With these sentiments, I assure you of my highest esteem.

Sincerely yours in Christ,

+Angelo Card. Sodano

Secretary of State

His Beatitude Torkom Manoogian
Armenian Patriarch of Jerusalem
Saint James Monastery
P. O. Box 14235
91141 Jerusalem

Патриарх Московский и всея Руси

119034 Москва, Чистый пер.5

ЕГО БЛАЖЕНСТВУ,
БЛАЖЕННЕЙШЕМУ ТОРКОМУ II,
АРМЯНСКОМУ ПАТРИАРХУ ИЕРУСАЛИМА

Ваше Блаженство!

*Христос рождается, славите;
Христос с небес, срящите;
Христос на земли, возноситеся...*
(Ирмос канона Рождества Христова)

Ныне все мы в духовной радости вкупе со ангелами согласно славим Всеблагого Бога, показавшего нам Свет Разума, и вместе с Вифлеемскими пастырями благоговейно поклоняемся мысленному Солнцу Правды, нас ради рожденному от Девы Богомладенцу Христу. Будучи осеняемы лучами Его неизреченной Славы, мы, подобно восточным мудрецам, приносим Ему наши посылынные дары хвалы и благодарения и со смирением просим у Господа пробавить милость Свою ведущим Его и в наступающем новом тысячелетии.

В ниспослании Богом в мир Единородного Сына Своего *любовь Божия открылась к нам* (1 Ин. 4,9). В стремлении к достижению этой любви в нас, мы обращаем наше братское расположение к ближним своим. Проникшись светлым духовным настроением этих святых дней, мы от души поздравляем Вас с великим праздником Рождества Господа Бога и Спаса нашего Иисуса Христа и с вхождением в третье тысячелетие благодати Божией.

Желая Вам многих милостей Божиих, неизменно пребываем к Вам с любовью о Христе Родившемся.

ПАТРИАРХ МОСКОВСКИЙ И ВСЕЯ РУСИ

ՊԱՏՐԻԱՐԲՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

Ստանալով, 4 Յունուար 2001
թիվ 3920

ՆԱ.Տ.ԹՈՐՈՍՐ Բ

ՊԱՏՐԻԱՐԲ ՀԱՅ ԵՐՈՒՍԱԴԵՄԻ

Սրբոց Յակովբեանց Վանք

Սուրբ Երուսաղեմ

«Երգեցեք Տեառն երգ նոր ձայնիւ ցնծութեամբ,
որ խոնարհեցաւ ի հայրական ծոցոյ փրկել գարարածս.
օրինութիւն Նմա յաղթական երգով»:
(Շարական ԳԿ)

Ամենապատիւ եւ Սիրելի Պատրիարք Հայր,

«Ժամանակը ուզէ չուզէ պիտի անցնի» կ'ըսեն երեցները, եւ այդպէս մեր ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն այն քնական բոլոր գործընթացներուն վրայ, զորս ստեղծած է Արարիչը, եւ որոնք առանձինս առնուած մէկ մէկ ապացոյցներ են, որ աշխարհի վրայ ամէն ինչ կը շարունակէ ընթանալ հիասքանչ ծրագրի մը համաձայն: Զ.Ա. 750-ական թուականներուն, Եսայի Մարգարէ կ'աւետէր որ գերբնական դէպք մը պատահելու վրայ էր. կոյս մը պիտի յղակար եւ պիտի ծննդաբերէր որդի մը, որուն անունը Եմմանուէլ պիտի կոչուէր (Եսայի Է.14): Արդարեւ անելի քան երկուհազար տարիներ առաջ իրականացած Կուսական Ծնունդը հզօր ապացոյց եղաւ, որ Աստուած, որուն համար անկարելի քան չկար (Ղուկաս Ա.37), Տէրն էր ընութեան, Տէրն էր կեանքին, Տէրն էր տիեզերքի պատմութեան, եւ պարզապէս չկար որեւէ ոյժ որ կարող լիներ փոխել իրաց ընթացքը, զոր ծրագրած էր Բարձրեալը մարդոց փրկութեան համար: Մենք կը հաւատանք այսօր, որ երկնային այդպիսի տնօրինութիւն էր նաեւ 1700 տարիներ առաջ մեր Հաւատքի Հօր՝ Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչի բախտորոշ առաքելութեամբ սկիզբ առնող իրադարձութիւնները մեր ժողովուրդի պատմութեան մէջ:

Գ. Հազարամեակի այս առաջին տաղաւարի եւ Հայոց Վերջնական Դարձի 1700-ամեայ Յորելեանի զոյգ տօներու բարեբաստիկ առիթներով ջերմօրէն կը շնորհակալորենք Ձերոյ Սրբութիւնը եւ Սրբոց Յակովբեանց Առաքելական Սուրբ Աթոռի Միաբանութիւնը եւ կը մաղթենք, որ մեր Եկեղեցւոյ եւ Ժողովուրդի պատմութեան այս կշանակալից հանգրուանը բոլորիս համար վերածուի ինքնաքննութեան, ապաշխարութեան եւ հոգեւոր վերանորոգութեան իրաւ առիթի մը:

Մաղթելով Ձեզ առողջութիւն, արեւշատութիւն եւ յաջողութիւն Ձեր Պատրիարքական բոլոր եկեղեցանուէր եւ ազգօգուտ առաքելութեանց մէջ, մնամք՝

Եղբայրական սիրոյ ողջունի եւ
խոնարհ աղօթականութեամբ
ի Զրիստոս,

**ՄԵՍՐՈՊ ՊԱՏՐԻԱՐԲ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ**